

most similar to those that took place in reality (sequence by the way, the nature, pace); attraction of a witness, victim or suspect prior to the experiment; investigative experiment with each suspect separately.

Investigatory experiment is the most time consuming and complex investigative action, as it involved a significant amount of violence. The results of properly investigated action play an important role in the process of proving the guilt of the persons suspected of committing crimes, especially in case of their refusal previous evidence or in case of death. High-quality and efficient conduct of this investigative actions requires careful preparation, clear organization and use of a range of tactics and combinations that will allow to receive truthful testimony and to prove the involvement of certain individuals to criminal activity.

Keywords: *investigatory experiment, interrogation, tactics, tactical method, reproduction.*

Надійшла до редакції 04.06.2013

Т.О. Лускатова

ад'юнкт

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

УДК 343.985 : 343.343.3

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УМИСНИХ ТЯЖКИХ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ, ЩО СПРИЧИНИЛИ СМЕРТЬ ПОТЕРПІЛОГО

Здійснено аналіз та узагальнення наукових підходів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо складу криміналістично значущих властивостей особистості злочинця; визначено зміст типових ознак осіб, які скоюють тяжкі тілесні ушкодження, що спричинили смерть потерпілого.

Ключові слова: *криміналістична характеристика умисних тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого; особа злочинця; криміналістично значущі ознаки.*

Постановка проблеми. Формування методики розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, неможливе без ґрунтового дослідження їх криміналістичної характеристики, одним із основних складових елементів якої є інформація про типову особу злочинця. Дані, які складають найбільш вірогідний портрет правопорушника, в подальшому дозволяють слідчому звузити коло пошуку підозрюваних, здійснити висунення та перевірку версій, спрогнозувати тактику поведінки імовірного злочинця, вирішити низку інших проблем розслідування.

Особистість злочинця, як складова видової криміналістичної характеристики злочинів, та, зокрема, різновидів діянь проти життя та здоров'я особи, в тому числі спричинення умисних тяжких тілесних ушкоджень, досліджувалися багатьма науковцями.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Зазначеним питанням приділяли увагу Р.С. Белкін, П.Д. Біленчук, А.Ф. Волобуєв, В.Г. Дрозд, В.Ф. Ермолович, В.А. Журавель, В.О. Коновалова, В.П. Лавров, І.М. Лузгін, Р.Д. Мусабіров, М.В. Салтевсь-

кий, С.О. Сафронов, Т.О. Седова, О.О. Ексархопуло, В.Ю. Шепітько, А.В. Шмонін, О.В. Юровський, М.П. Яблоков та інші вчені. Проте, на нашу думку, існують певні прогалини в частині визначення типових особливостей особи правопорушника, котрий вчиняє злочин, передбачений ч. 2. ст. 121 КК України.

Метою даної роботи є аналіз думок науковців щодо ознак особи злочинця, який вчиняє умисні тяжкі тілесні ушкодження, що спричинили смерть потерпілого, визначення змісту таких ознак щодо осіб досліджуваної категорії та формування їх системи.

Виклад основного матеріалу. Кожній людині притаманні певні якості, які можна структурувати. Особа злочинця, як елемент криміналістичної характеристики, характеризується за низкою властивостей: стать, вік, освіта, матеріальне та соціальне становище тощо. У сукупності ця інформація, згрупована у комплекс даних, відіграє важливу роль при визначенні ефективних шляхів розшуку та викриття правопорушників.

Разом з тим, думки вчених стосовно цього питання дещо різняться.

Вчені-криміналісти частіше розглядають ознаки особи не відокремлено, а розподіляють їх на групи. Зокрема, М.В. Салтевський, вважаючи, що криміналістична характеристика злочинної особи має давати опис людини як соціально-біологічної системи, якості та властивості котрої відображаються в матеріальному середовищі та використовуються для кримінального розслідування, називає такі групи ознак: фізичні, біологічні та соціальні [11, с. 422]. Подібну позицію висловлюють Т.О. Седова та О.О. Ексархопуло [13, с. 77]. На думку О.Н. Колесніченко, особа злочинця включає в себе дані демографічного характеру, деякі моральні якості та психологічні особливості [15, с. 39]. В.Ю. Шепітько пропонує схожу систему ознак, що характеризують злочинця [16, с. 258].

Розглядаючи суб'єктивні фактори, що впливають на вибір способу злочину, А.Ф. Волобуєв називає такі окремі ознаки особи злочинця, як наявність у нього певних знань, досвіду, навичок; його соціальні, психологічні та фізичні дані [6, с. 375].

М.П. Яблоков зазначає, що протиправна діяльність надає певну інформацію про злочинця: відомості про деякі його особисті соціально-психологічні властивості та якості, злочинний досвід, спеціальні знання, стать, вік, особливості взаємин із жертвою [19, с. 20].

Здійснивши аналіз наукових підходів вчених до складу криміналістично значущих властивостей особистості злочинця, А.В. Шмонін виокремлює такі ознаки: статево-вікові, фізичні, психологічні характеристики особи, інтереси та потреби людини, її знання, переконання, інтелектуальні та вольові властивості, темперамент, соціальний і сімейний стан, професійну приналежність, освітній та культурний рівень, біологічні й психічні особливості [17, с. 184].

Цікавою й дуже розгорнутою є думка Н.Т. Ведернікова, який з метою криміналістичного вивчення особистості винного пропонує всю інформацію щодо нього поділяти на таку, що індивідуалізує (біографічні дані, дані щодо матеріального стану, стану здоров'я та психологічних особливостей)

й таку, що характеризує особу (у суспільно-виробничому, суспільно-політичному, суспільно-побутовому аспекті). Побудована ним класифікація має такий вигляд: – *біографічні дані*: прізвище, ім'я, по батькові; дата та місце народження; національність, громадянство, місце проживання; освіта, спеціальність, стаж роботи; сімейний стан, склад родини; попередня судимість тощо; – *дані про матеріальний стан*: загальний прибуток і житлові умови сім'ї; їх працевлаштування та ступінь працездатності, заробітна плата; умови життя та виховання в сім'ї (для неповнолітніх) тощо; – *відомості про стан здоров'я й психологічні особливості*: загальний стан здоров'я; фізичні недоліки; наявність стійкої хвороби, групи інвалідності; дані про характер, темперамент, вольові та емоціональні властивості тощо; – *суспільно-виробнича характеристика*: термін роботи або навчання в певному місці; ставлення до такої діяльності, товаришів по роботі (навчанню); участь у громадському житті; наявність дисциплінарних або громадських стягнень та заохочень тощо; – *суспільно-політична характеристика*: членство у політичній партії, молодіжній, громадській організації; участь у виборчих компаніях, збройних конфліктах; наявність нагород та почесних звань тощо; – *суспільно-побутова характеристика*: взаємовідносини в родині; образ життя та коло знайомих; вживання алкоголю; відносини з сусідами; участь у громадській роботі за місцем проживання; наявність адміністративних або громадських стягнень тощо; – *ставлення до скоєного та поведінка в ході слідства*: ціннісні орієнтири особистості; мотиви та мета скоєння злочину; наявність сп'яніння при вчиненні злочину тощо [9, с. 116–118]. Зважаючи на те, що криміналістичну характеристику розглядають як робочий інструментарій здійснення процесу розкриття та розслідування злочинів; своєрідний орієнтир, на який потрібно рівнятися при вирішенні конкретних слідчих завдань, висуненні версій [3, с. 58], треба вказати, що, на нашу думку, зазначена вище класифікація виходить за межі окреслених цілей та дозволяє вирішувати значно ширші задачі й не тільки такі, що стосуються встановлення особи злочинця чи вирішення окремих напрямків розслідування, відповідно, лише частина з них безпосередньо стосується до досліджуваної категорії.

В.Ф. Єрмолович у відомості про особу злочинця як елемента криміналістичної характеристики включає всі дані, які можуть служити визначенню ефективних шляхів розшуку, викриттю злочинця та вирішенню інших, пов'язаних з цим завдань розслідування. Науковець акцентує, що такі відомості можуть бути різної природи. В одних випадках останні впливатимуть на кваліфікацію злочину (посадове становище, психічна хвороба тощо), в інших – допомагатимуть встановленню елементів складу злочину (освіта, досвід роботи і т.д.), у третіх – будуть важливі при визначенні запобіжних заходів (вік, стан здоров'я, сімейний стан тощо), матимуть кримінологічне значення (наприклад, судимість) [2, с. 194–195].

Аналіз вказаних вище позицій науковців дозволяє виділити найчастіше виокремлювані ними ознаки, що складають систему, за якою може здійснюватись опис особи злочинця як елемента видової криміналістичної характеристики. На нашу думку, її варто сформулювати таким чином: фізичні

та біологічні, соціальні та демографічні, окремі моральні якості та психологічні особливості, певні знання й навички та злочинний досвід.

Відомо, що чим конкретніше стосовно до певного виду злочину в його криміналістичній характеристиці виділяються ознаки особи, яка його вчинила, тим більше вони сприяють висуненню версій та розкриттю зазначеного діяння.

Розглянемо думки науковців щодо властивостей особи злочинця в межах криміналістичної характеристики злочинів проти життя та здоров'я особи.

І.М. Лузгін констатує, що криміналістична характеристика кожного зі складу злочинів проти життя, здоров'я та свободи особи вміщує у себе загальні та окремі ознаки. Чим вище рівень криміналістичної характеристики (рід, вид) злочинів, тим загальніше її ознаки; чим нижче цей рівень (різновид), тим конкретніше характеристика діянь [5, с. 299].

Автори підручника за редакцією П.Д. Біленчука називають лише деякі відомості, які описують особу злочинця розглядуваної категорії злочинів, а саме: наявність попередньої судимості, нахил до хуліганських, антисуспільних дій, психічне захворювання, тип нервової діяльності [7, с. 407]. Такий же вибірковий підхід до виділення властивостей злочинців, що вчиняють діяння проти здоров'я особи, здійснює М.І. Скригонюк, який до їх негативних типових рис включає психолого-фізіологічні параметри, природні та набуті в соціумі особливі ознаки [14, с. 295–296].

Р.Д. Мусабіров, вивчаючи особу рецидивіста, що раніше вчиняв злочини проти життя та здоров'я, пропонує звертати увагу на такі її ознаки: соціально-демографічні, вік, інтелектуальний рівень, освіту, соціально-біологічні ознаки, зловживання алкогольними та наркотичними речовинами, кількість судимостей, місце проживання, рід занять, наявність та склад сім'ї [10, с. 205].

В.П. Лавров, розглядаючи особу злочинця вужчої категорії, а саме: того, що спричинив шкоду здоров'ю, аналізує такі дані: вік, стать, наявність попередньої судимості, професію, освіту та культурний рівень, ставлення до алкоголю, наявність психічних аномалій [9, с. 580]. О.Ю. Булулуков до значущих для розслідування відомостей про особу злочинця, який завдав навмисної шкоди здоров'ю, відносить фізичні дані, фахові навички, психічну повноцінність останнього [4, с. 71].

Аналіз вказаних вище думок вчених щодо особливостей злочинця, який вчиняє діяння проти життя та здоров'я особи, дозволяє виділити такі, найчастіше згадувані ними: фізичні, соціальні, демографічні, психологічні властивості (в тому числі схильність до хуліганських, антисуспільних дій), психічні відхилення, судимість та фахові навички, зловживання алкогольними та наркотичними речовинами. Зіставлення цього переліку ознак з такими, що пропонують науковці для опису особи злочинця як елемента видової криміналістичної характеристики, показує, що вчені майже однотайні в цих питаннях, але для опису особи, яка вчиняє злочини проти життя та здоров'я, використовують ще й наявність психічних відхилень та ставлення до алкоголю й наркотиків.

Подальший розгляд позицій науковців щодо ознак, котрі формують

склад досліджуваної нами категорії, зокрема особистості правопорушника, який спричинив тяжке тілесне ушкодження, в тому числі таке, що призвело до смерті потерпілого, дозволить конкретніше визначити властивості особи злочинця.

А.Ф. Волобуєв, розглядаючи криміналістичну характеристику заподіяння умисних тілесних ушкоджень, констатує, що у комплекс ознак особи включаються всі, що можуть служити визначенню ефективних напрямків встановлення, розшуку та викриття винного. Науковець вказує низку негативних рис (егоїзм, жорстокість, агресивність, зневажливість до громадського обов'язку, чужих інтересів і почуттів, жадність, марнославство, побутова розбещеність) злочинця, наявність великої сили волі, цинізму у деяких з них, а також неврівноваженості психіки, схильності до зловживання спиртним, високої підозрливості та інших психічних аномалій [6, с. 415–416].

В.В. Логінова, аналізуючи особу злочинця в методиці розслідування тілесних ушкоджень, досліджує ознаки та акцентує на такі з них: стать; вік; можливе вчинення злочину за співучасті; наявність судимості; агресивність, ворожість та роздратованість до оточуючих, негативні відгуки за місцем проживання; матеріальний стан, зокрема, відсутність постійного джерела доходу; сімейний стан, а саме: проживання переважно у незареєстрованому шлюбі; вчинення діяння в стані алкогольного (наркотичного, токсичного чи іншого) сп'яніння [8, с. 204].

С.О. Сафронов щодо складу криміналістично вагомих ознак злочинця вважає за необхідне вивчати біографічні дані, суспільні і службові характеристики, ставлення особи до вчиненого, відомості про умови та спосіб її життя, постзлочинну діяльність, психологічні риси характеру тощо. Досліджуючи криміналістичну характеристику умисного заподіяння тяжких і середньої тяжкості тілесних ушкоджень, автор розглядає такі ознаки осіб, які вчиняють вказані злочини: вік, стать, наявність співучасників, вчинення діяння у стані алкогольного сп'яніння, місце проживання, освітній рівень, рід діяльності, наявність судимості, сімейний стан, психічні особливості (зокрема, егоцентризм, підвищену самооцінку, нетерпимість до обмежень, схильність до конфліктів, акцентуацію характеру, емоційну нестійкість, неправдивість, схильність до асоціальних форм поведінки, хронічний алкоголізм тощо). Науковець додатково зазначає, що у характеристиці злочинця рідко зустрічаються аномальні якості, психопатичні риси характеру, інфантилізм, зниження інтелекту тощо [12, с. 15–17].

В.Г. Дрозд виділяє три основні групи криміналістично-значущих властивостей особистості злочинця, які мають значення для криміналістичної характеристики умисних тяжких тілесних ушкоджень, а саме: біологічні (статеві, вікові, анатомічні, фізіологічні та інші ознаки); психічні (інтелект, емоційна і волюва сфери індивіда); соціальні (суспільний статус, професійна належність, родинний стан, місце проживання, рід занять, взаємостосунки з іншими членами суспільства) [1, с. 49].

О.В. Юровській до криміналістично значущої типової інформації стосовно особи злочинця при умисному спричиненні тяжкої шкоди здоров'ю, що призвела з необережності до смерті потерпілого, включає такі відомос-

ті: стать, вік, освіта, соціальний статус (суспільне становище, приналежність до певної соціальної групи, рід занять), місце проживання, сімейний стан (в т. ч. наявність дітей), матеріальне становище, житлові умови, стійкість антисуспільної поведінки, вживання алкоголю [19, с. 70–84].

Висновки. Розгляд вищевикладених позицій вчених щодо ознак злочинця, який заподіює умисні тяжкі тілесні ушкодження, в тому числі такі, що призвели до смерті потерпілого, дозволяє сформулювати перелік основних властивостей зазначених осіб, включивши до нього: фізичні та біологічні (стать, вік, певні анатомічні, фізіологічні та інші ознаки); соціальні та демографічні (суспільний статус, рід діяльності, освіта, професія, матеріальний стан, сімейний стан, місце проживання, житлові умови, взаємостосунки з іншими членами суспільства); психічні (інтелект, емоційна і волева сфери індивіда) та психологічні (агресивність, ворожість до оточуючих, цинізм, інші негативні риси), в тому числі психічні аномалії; наявність співучасників злочину; вчинення діяння в стані алкогольного (наркотичного, токсичного чи іншого) сп'яніння; наявність судимості.

На нашу думку, опис фізичних та біологічних властивостей винного повинен бути уточнений ступенем фізичного розвитку особи (зокрема, спортивний, середній чи слабкий). Зазначена риса зовні сприймається оточуючими й певним чином характеризує особу в психологічному аспекті з приводу того, чи адекватна вона у виборі жертви, на яку вона нападає. Вважаємо також, що в процесі встановлення підозрюваного з урахуванням таких ознак як вчинення діяння у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також наявності психічних аномалій, важливою його характеристикою буде перебування на обліку у лікаря (нарколога, психіатра).

Не зайвим також буде включення до ознак особи, яка вчиняє злочини досліджуваної категорії, наявності у неї певних спеціальних (злочинних) знань та навичок, щодо яких наголошували науковці, позиції котрих розглянуто вище [6, с. 375; 19, с. 20; 4, с. 71].

У цілому зазначений перелік властивостей може бути використаний для формування криміналістично вагомих типових рис особи злочинця, який заподіює умисні тяжкі тілесні ушкодження, що призвели до смерті потерпілого.

Подальше дослідження розглянутої проблеми можна рекомендувати у напрямку узагальнення результатів слідчо-судової практики та визначення абсолютних показників по кожній із вказаних властивостей злочинця з метою включення їх до складу криміналістичної характеристики діянь зазначеної категорії.

Бібліографічні посилання

1. Дрозд В.Г. Організаційні і тактичні особливості розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.09 / Дрозд В. Г. – К., 2009.
2. Ермолович В.Ф. Криминалистическая характеристика преступлений / Ермолович В.Ф. – Мн., 2001.
3. Журавель В.А. Криміналістична характеристика злочинів: реальність чи ілюзія? / Журавель В.А. // Правовий часопис Донецького ун-ту. – 2001.– №1 (6).– С. 56–60.
4. Керівництво з розслідування злочинів : науково-практ. посібник / Шепітько В.Ю., Коновалова В.О., Журавель В.А. та ін.; за ред. Шепітька В.Ю. – Х., 2010.

5. Криміналістика : учебник. Т. 2. / Белкин Р.С., Лавров В.П., Лузгин И.М. – М., 1988.
6. Криміналістика : підручник / Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. ; за заг. ред. Волобуєва А.Ф. – Х., 2011.
7. Криміналістика : підручник / Біленчук П.Д., Лисиченко В.К., Клименко Н.І. та ін. ; за ред. Біленчука П.Д. – 2-ге вид. випр. і доп. – К., 2001.
8. Криміналістика : учебник для студ. вузов / Вольнский А.Ф., Лавров В.П. ; под ред. Вольнского А.П., Лаврова В.П. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2008.
9. Логінова В.В. Поняття та значення особи злочинця в методиці розслідування тілесних ушкоджень : матер. Міжнарод. науково-практ. конф. «Актуальні проблеми розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах» Ч.1. – (5 листопада 2010 року, м. Запоріжжя) / Логінова В.В. – Запоріжжя, 2010.
10. Мусабириров Р.Д. Особенности личности обвиняемого, ранее судимого за совершение преступлений против жизни и здоров'я : матер. науково-практ. конф. «Актуальні проблеми сучасної криміналістики» Ч. 2. – (Сімферополь – Алушта, 19–24 вересня 2002 р.) / Мусабириров Р.Д. – Сімферополь, 2002. –
11. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник / Салтевський М.В. – К., 2006.
12. Сафронов С.О. Методика розслідування умисного заподіяння тяжких і середньої тяжкості тілесних ушкоджень: науково-практ. посібник / Сафронов С.О. – Х., 2003.
13. Седова Т.А. Криміналістика : учебник / Седова Т.А., Эксархопуло А.А. – СПб., 2001.
14. Скригонюк М.І. Криміналістика : підручник / Скригонюк М.І. – К., 2005.
15. Советская криміналістика. Методика расследования отдельных видов преступлений / Лисиченко В.К., Гончаренко В.И., Салтевский М.В. и др. ; под ред. Лисиченко В.К. – К., 1988.
16. Шепитько В.Ю. Криміналістика : курс лекцій / Шепитько В.Ю. – Изд. 2-е, перераб. и доп.]. – Х., 2005.
17. Шмонин А.В. Методика расследования преступлений : учебное пособие / Шмонин А.В. – М., 2006.
18. Юровских А.В. Расследование умышленного причинения тяжкого вреда здоровью, повлекшего по неосторожности смерть потерпевшего : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Юровских А. В. – Сургут, 2005.
19. Яблоков Н.П. Криміналістика / Яблоков Н.П. — М., 2000.

Лускатова Т. А. Личность преступника как элемент криминалистической характеристики умышленных тяжких телесных повреждений, повлекшие смерть потерпевшего. Проведен анализ и обобщение научных подходов отечественных и зарубежных ученых к составу криминалистически значимых свойств личности преступника; определено содержание типичных признаков лиц, совершающих тяжкие телесные повреждения, повлекшие смерть потерпевшего.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика умышленных тяжких телесных повреждений, повлекших смерть потерпевшего; личность преступника; криминалистически значимые признаки.

Luskatova T. A. Criminal's identity as element of forensic description of intentional grievous bodily harms that caused the victim's death. Forming methods of the intended grievous bodily harm that caused death of the person affected investigation is impossible without thorough research of the criminalistics characteristics of the act mentioned. One of its main components is typical information about the criminal's personality. The data that makes the most presumptive portrait of the criminal will allow an investigator to narrow search of the suspects, bring up and check the versions, predict the behavior tactics of the probable criminal, solve a bunch of other investigation problems.

A criminal's identity as a component of the specific criminalistics characteristics of crimes and kinds of actions against a person's life and health in particular, including intended grievous bodily harm, are studied by lots of scientists. The position of criminal law scientists as for the peculiarities of the criminal character as an element of a common criminalistics characteristics within a frame of more narrow crime characteristics against life and health of a person and as for the typical definitions of the criminal that commits the intended grievous

bodily harm including those that caused death of the person affected is presented in the research paper. The author emphasizes the most common peculiarities marked by the scientists and suggests a number of the main characteristics that can form a criminal identity as an element of the criminalistics characteristics of the crime category of the kind of crimes examined. This includes physical and biological; social and demographic; mental and psychological; the presence of partners in crime; committing a crime in a state of intoxication; having a conviction, special (criminal) knowledge and skills and so on;

A further research of the problem is recommended in a line of the generalization of the investigating judicial practice results and defining absolute measures of each of the characteristics of the criminal mentioned aiming to include them to the criminalistics characteristics of the intended grievous bodily harm that caused death of the person affected.

Keywords: *forensic description of intentional serious bodily injury that resulted in death of the victim; criminal's identity; forensic evidences.*

Надійшла до редакції 27.03.2013

Т.С. Соколан

аспірант

*(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)*

УДК 343.985

ПРАВОВІ ТА ФАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Досліджено досвід Сполучених Штатів Америки у сфері застосування відеоспостереження у громадських місцях. Проаналізовано статті Конституції США, в яких закріплено право особи на недоторканність приватного життя. Розглянуто судові справи, рішення по яких покладено у підгрунття регулювання порядку застосування відеоспостереження у громадських місцях.

Ключові слова: *відеоспостереження, право на недоторканність приватного життя, громадське місце, очікування дотримання права на недоторканність приватного життя.*

Постановка проблеми. У зв'язку з тим, що відеоспостереження застосовується в Україні протягом нетривалого проміжку часу, доцільним виглядає аналіз практики закордонних країн у цій сфері. Ознайомлення із зарубіжним досвідом, як справедливо наголошено у літературі, сприяє розширенню наших уявлень про досліджувані правові явища; допомагає подивитися на ту або іншу проблему під іншим кутом зору; співставити власні здобутки зі здобутками зарубіжних колег; не марнувати час на розв'язання проблем, які вже знайшли вирішення на сторінках закордонних видань [1]. Тому пропонуємо проаналізувати практику застосування відеоспостереження Сполученими Штатами Америки.

Аналіз вітчизняної правової літератури свідчить про те, що зазначена проблематика ще не знаходила дослідження в роботах українських вчених і розглядається вперше на сторінках наукових видань. Таким чином, метою цієї статті є вивчення досвіду Сполучених Штатів Америки щодо фак-